

*Я.І. Чайковський, канд. екон. наук, доц.,
Тернопільський національний економічний університет*

УДОСКОНАЛЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ ЗА УМОВ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Нині створення в Україні умов для подальшого економічного зростання вимагає вдосконалення організації готівкового обігу відповідно до потреб ринкової економіки, з одного боку, а з другого – суттєвого їх скорочення на користь безготівкових форм розрахунків. За таких умов виникає необхідність удосконалення та подальшого розвитку платіжних систем, особливо для інтеграції України у світову економічну систему, в якій системи електронних платежів – неодмінний атрибут сучасного світового фінансового ринку.

Для розширення безготівкових розрахунків і забезпечення розвитку СЕП та НСМЕП необхідно здійснити такі заходи:

1. Модернізація СЕП НБУ потребує приведення технічних форматів розрахунків до вимог ЄС. Для транспортування платіжних документів у СЕП доцільно використовувати систему SWIFT. Тому технологія і формати обміну інформацією у СЕП повинні відповідати стандартам SWIFT.

2. Національному банку України доцільно заохочувати банківські установи до виконання платежів винятково у режимі реального часу.

3. В умовах платіжної кризи у разі порушення банками встановлених Законом України “Про платіжні системи та переказ грошей в Україні” термінів виконання доручення клієнта на переказ і термінів завершення переказу застосовувати до цих банків штрафні санкції у формі сплати пені у розмірі 0,1 % суми простроченого платежу за кожний день прострочення, що не може перевищувати 10 % суми переказу, якщо інший розмір пені не обумовлений договором між ними.

4. Впровадження платіжної системи НСМЕП має на меті скорочення в Україні обсягів розрахунків за готівку і розширення сфери застосування безготівкових платежів, залучення у банківський обіг значного обсягу готівкових коштів населення.

5. НСМЕП задовольняє вимоги, які ставляться до платіжних систем – ефективність, оперативність, економічність, надійність, безпека і зручність. У процесі промислової експлуатації системи не виявлено серйозних недоліків у її роботі, не було критичних збоїв, не виявлено жодного випадку шахрайства зі смарт-картками НСМЕП.

6. Розвиток національних систем безготівкових розрахунків, зокрема НСМЕП, повністю відповідає державним інтересам України. Тому доцільно надати НСМЕП статусу державної системоутворюючої платіжної системи.

7. У 2008 р. продовжувалася робота з розвитку НСМЕП та впровадження інноваційних проектів і технологій банками та Платіжною організацією системи. Сьогодні на базі карток НСМЕП реалізується низка проектів, зокрема електронний студентський квиток, соціальна картка, інтернет-платежі, мобільний платіжний інструмент, митна картка та ін.

8. Доцільно забезпечити виплату заробітної плати підприємствами та установами, що фінансуються за рахунок державного бюджету, стипендій студентам, обслуговування коштів пенсійного забезпечення, адресної допомоги малозабезпеченим верствам населення та інших виплат, передбачених за рахунок державного або місцевих бюджетів, через державні та уповноважені банки з використанням платіжних карток НСМЕП.

9. За допомогою засобів масової інформації необхідно ознайомлювати широкі верстви населення з новими формами безготівкових розрахунків за технологією НСМЕП як платіжного інструмента оплати за товари і послуги, у тому числі інтернет-платежів.

10. Необхідно об'єднати термінальні обладнання банків – членів внутрідержавних (НСМЕП та ін.) і міжнародних платіжних систем (VISA, MasterCard та ін.).

Чайковський, Я.І. Удосконалення функціонування платіжних систем України за умов фінансової кризи [Текст] / Я.І. Чайковський // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: зб. тез доповідей XII Всеукраїнської науково-практичної конференції (12-13 листопада 2009 р.): у 2 т. – Суми: УАБС НБУ, 2009. – Т. 2. – С. 74-75.